

Constateringen en vragen houtenergiecentrale

Stichting Beter Zeist / 5-12-2016

De houtenergiecentrale begint langzamerhand een politieke kwestie te worden. Er worden helaas nogal wat ongenueanceerde beweringen gedaan. Het daarbij wegzetten van feiten als meningen of het omgekeerde draagt niet bij aan een verantwoorde onderbouwing van de besluitvorming.

Op basis van de beschikbare stukken, onderzoeksliteratuur en de antwoorden van de geraadpleegde materiedeskundigen zijn de volgende feiten te constateren. Deze worden hierbij op een rijtje te gezet samen met enkele nog openstaande vragen.

Referenties o.m.:

(B) Bio Forte BV

(C) Junginger, Copernicus institute Universiteit Utrecht

(K) Rabbinge, KNAW voorzitter aard- en levenswetenschappen en Wageningen Universiteit

(G) Groene Rekenkamer

Constateringen en vragen

1 De gemeente Zeist zet volgens de Brede Milieuvisie in op energieneutraal in 2030 en een circulaire biobased economie. Uitgangspunt daarbij is een zo hoogwaardig mogelijke toepassing van een bepaalde grondstof (cascadering)¹.

2 Het gebruik van hout voor verbranding is het laatste wat je moet doen in volgorde van waardecreatie en efficiëntie van benutting van deze grondstof. (K)

3 Als vervanging van fossiele olie e.d. als grondstof voor hoogwaardige producten kan biomassa, waaronder snoei- en tophout, worden gebruikt. (K)

4 Hetzelfde geldt voor compost en humus ter vervanging van kunstmest uit fossiele olie. (K)

5 Als gevolg van de beschikbaarheid van subsidie voor verbranding van hout en in verband met bestaande bedrijfsbelangen is de industrie en handel niet gevoelig voor deze informatie. (K)

6 De omstandigheid dat er nog steeds subsidie wordt gegeven voor kolen- en houtstook wil niet zeggen dat het daarbij gaat om het duurzaam opwekken van energie; hier speelt industriële lobby een belangrijke rol. (G)

7 Als gevolg van de beschikbare subsidie verkopen landeigenaren hun houtresten voor bijstook aan kolencentrales. Een extra opkoper in de markt zorgt alleen voor hogere tarieven voor de houtstook en dus voor het gebruik van meer exploitatiesubsidie voor de houtcentrale.

8 Alternatieven zoals zonlicht, wind, waterkracht en aardwarmte hebben een veel grotere efficiëntie in de benutting. Ook energiebesparing is een betere optie. (K)

9 Bij het gebruik van zon- en windenergie zijn op dit moment de opslag en het transport van energie nog een probleem (C). Aan de oplossingen daarvoor wordt gewerkt.

10 De netto opbrengst van energie uit zonlicht d.m.v. zonnepanelen e.d. wordt

¹ Zie ook de brief van het Ministerie van EZ d.d. 18 juni 2014: "Meer waarde uit biomassa door cascadering".

- steeds hoger. Bij houtstook kan deze technisch gezien nauwelijks verbeteren.
- 11 De CO₂ uitstoot van een houtcentrale is circa 2-3 maal zo hoog als van een gascentrale en nog steeds hoger dan van een kolencentrale. (K en C)
- 12 Het uitgangspunt van Bio Forte en C dat na 10-20 jaar de geproduceerde CO₂ weer door het groen wordt vastgelegd klopt niet met de feiten. De bestaande opname door groen en de oceanen houdt de uitstoot van CO₂ niet bij waardoor er meer broeikasgassen in de atmosfeer komen. (K)
- 13 Bij het alternatief van het verteren van tak- en snoeihout komt afhankelijk van het bosbeheer 10-40 % vrij als CO₂. Dat is afhankelijk van het bosbeheer. De rest wordt vastgelegd als humus² (K).
- 14 Bij het composteren (eventueel na vergisting) van snoei- en takhout zijn de broeikasgasemissies zeer beperkt. Het in de biomassa vastgelegde CO₂ uit de lucht wordt dan grotendeels voor korte of langere tijd vastgelegd in organische stof (K). Ook kan tijdens de compostering biogas worden gewonnen.
- 15 Composteren spoort met het ingezette beleid van herstel van gesloten kringlopen. Dit in tegenstelling tot verbranden van biomassa, waaronder hout. (K)
- 16 In vergelijking met verteren levert de houtcentrale geen bijdrage aan CO₂-reductie. (K) In vergelijking met composteren (eventueel na vergisting) is de bijdrage negatief.
- 17 Het vastleggen van biomassa is van groot belang om de verarmde bos- en landbouwgronden weer te verrijken met nutriënten en de bodemstructuur met humus te verbeteren t.b.v. groeicapaciteit van bomen en gewassen, het vasthouden van water en ecologie. Er is nog steeds sprake van een negatieve koolstofhuishouding van de gronden. (K)
- 18 Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving is er een tekort aan biomassa. Er wordt bijvoorbeeld 4 mln. ton veen uit Finland aangevoerd wat leidt tot ongewenste milieueffecten.
- 19 De capaciteit voor het composteren (ook voor dikker hout) is beschikbaar. Het hout wordt echter als gevolg van de SDE+ subsidieregeling op houtverbranding (als onderdeel van de 3.5 miljard euro per jaar) te weinig aangevoerd.
- 20 De subsidieregeling zorgt voor concurrentievervalsing ten opzichte van andere industrieën, zoals voor compostbedrijven en de papier- en kartonindustrie. (K) De regeling kan beter voor het stimuleren van alternatieve energieopwekking worden gebruikt.
- 21 Het effect van bijvoorbeeld 50% i.p.v. de veronderstelde 10% vocht in het snoei- en takhout zal negatief uitwerken op de efficiëntie van de productie van warmte en elektriciteit van de houtcentrale. Hierover geven Bio Forte en C geen cijfers.
- 22 In vergelijking met de bestaande gasverbranding komen bij de houtcentrale naast meer CO₂ ook schadelijke stoffen vrij in het rookgas. Bij het periodiek opstarten van de centrale komt er meer rook vrij dan gemiddeld.
- 23 Rookgassen kunnen bij windstilte of weinig wind als gevolg van smog/mistvorming een veiligheidsrisico opleveren voor verkeer op de A28 en voor de omgeving. Hoe worden de risico's daarvan bepaald, gewogen en ondervangen?

² Volgens C zou vrijwel alle CO₂ weer vrijkomen bij het verteren. De referent is echter niet materiedeskundig op dit gebied zoals hij ook zelf erkent.

- 24 Hetzelfde geldt voor het aanleggen en de aanwezigheid van een (kwetsbare?) warmwaterleiding langs de A 28.
- 25 De houtcentrale heeft gemiddeld een leveringszekerheid van 90%. Dat betekent dat de bestaande gasinstallaties als back up blijven functioneren bij piekbelasting en benodigd onderhoud. (B)
- 26 De kosten en de vervanging van de gasinstallaties vergen CO2 intensieve activiteiten.
- 27 Hetzelfde geldt voor de aanleg en het onderhoud van de centrale en de warmteleidingen.
- 28 De exploitatiesubsidie is slechts mogelijk als gevolg van doorgaans CO2 intensieve activiteiten.
- 29 De uitstoot van deze extra CO2 zorgt bij de houtcentrale voor een extra negatieve CO2-reductie.
- 30 Bij de huidige gasstook zijn de leidingen al beschikbaar. De ketels zijn relatief nieuw en bovendien al met inzet van subsidie vervangen.
- 31 Als gevolg van de dubbele infrastructuur zijn er extra grondstoffen nodig.
- 32 De extra energieslag bij het zwembad en de flats komt bovenop de maatregelen voor energiebesparing die al zijn genomen. Dit zorgt voor een vermindering van de opbrengst van de voorgestelde maatregelen. Een toepassing van een houtcentrale met 100% leveringszekerheid en bij nieuwe installaties zou zorgen voor een relatief betere opbrengst.
- 33 De houtcentrale kan alleen worden geëxploiteerd met inzet van een aanzienlijke exploitatiesubsidie. Geen enkele subsidie is op termijn onaantastbaar, zeker niet als de grondslag ervan wordt betwist.
- 34 Wil de houtcentrale in 2030 nog een rol spelen voor het bereiken en handhaven van een klimaat-neutrale gemeente, dan zal de subsidie na de looptijd moeten worden verlengd. Dat is gezien de wetenschappelijke en maatschappelijke discussie niet aannemelijk.
- 35 Wanneer de houtcentrale niet meer is te exploiteren zal deze worden verkocht (B). Wie wil er een niet-exploiteerbare centrale hebben? Wie betaalt dan de kosten van de ontmanteling? Het voorstel voor de houtcentrale voorziet tot nu toe niet in een reservering voor deze kosten.
- 36 *Last but not least*: een Energieneutraal Zeist betekent niet dat Zeist voor een globaal probleem alleen binnen de gemeente maatregelen moet nemen. Dat kan doelmatig en doeltreffend ook elders in Nederland en in andere landen. Dat is afhankelijk van welke maatregelen worden genomen en welke middelen (of gelden) worden ingezet. De wereld houdt niet op bij de gemeentegrenzen. Vaak is het effectiever om elders te investeren. Denk aan zonnecentrales in Spanje of Marokko en aan windparken in de Noordzee. Binnen de gemeentegrenzen kunnen nog veel (platte) daken van kantoren en bedrijven worden ingezet voor zonnepanelen.

Conclusie

Het afwegen van gewenste en mogelijke maatregelen en middelen vergt een doordachte en wetenschappelijk verantwoorde energievisie met daarbij behorende toetsingscriteria.

Het heeft geen zin voortijdig een houtenergiecentrale of op termijn een

verdubbeling daarvan toe te staan, zeker niet wanneer de netto-opbrengst daarvan gezien de klimaatdoelen van Zeist negatief is. Het is ook contraproductief omdat daardoor het maatschappelijk draagvlak en de interesse voor gemeentelijke activiteiten op het gebied van duurzaamheid zal verminderen.